

Pastiersky list Nitrianskej diecézy na sviatok Svätej rodiny

Drahí bratia a sestry,

vo vianočnom čase slávime sviatok Svätej rodiny. Právom, veď Vianoce majú naskrz rodinný ráz. Tento sviatok zaviedol do liturgického kalendára pápež Benedikt XV. v roku 1921. Boli to časy sociálnych prerodov a industrializácie, ktoré veľmi silno poznačili dovtedy zaužívaný a žitý obraz rodiny.

Aký odkaz však nesie tento sviatok pre rodiny dnes? Aký zmysel má postaviť za vzor rodinného života svätú nazaretskú rodinu, keď šik mediálnych odborníkov tvrdí, že nie je možné idealizovať minulosť a že nijaký model spoluzitia z minulosti nemôže byť nemenným vzorom pre našu dobu? Nechýbajú ani také názory, ktoré popierajú to, čo Cirkev považuje za normu - že manželstvo je výlučný zväzok medzi mužom a ženou. Mnohí dnes o manželstve a rodine zmýšľajú inak, než tomu bolo doposiaľ. Priznajme, že aj my kresťania sme si už v mnohom osvojili tieto názory. Aj my sme už akoby rezignovali na ideál kresťanskej rodiny. Žijeme v dobe krízy, v ktorej sa polovica manželstiev rozpadá. Je bežnou praxou, že aj mladí katolíci z viacerých príčin žijú spolu vo voľných zväzkoch, na skúšku, čo spôsobuje, že viac ako 40 percent detí na Slovensku sa rodí mimo manželstva. Nehovoriac o tom, že aj v rodinách, ktoré sa pokladajú za kresťanské sa vytráca kresťanský duch: takmer zanikla spoločná modlitba, svätenie nedele, pohárda sa učením Cirkvi...

Áno, sú ťažké časy, chápeme. Pozrite! Práve pred rokom (31.12.) opustil tento svet emeritný pápež Benedikt XVI. Vo svojom testamente o. i. uviedol: „Ďakujem mojim rodičom, ktorí mi dali život v ťažkých časoch a ktorí mi za cenu veľkých obetí svojou láskou pripravili nádherný domov, ktorý ako jasné svetlo osvetľuje všetky moje dni až dodnes.“ Tieto slová napísal pápež Benedikt na sklonku svojho života a aj vtedy mal v živej pamäti, že rodina a láska jeho rodičov boli pre neho svetlom až do jeho neskorej staroby, až do posledného výdychu. Všimnime si, prosím, že opísaná atmosféra domova nijako nesúvisí s vonkajšími materiálnymi, či spoločensko-kultúrnymi okolnosťami. Aj „v ťažkých časoch“ hoci „za cenu veľkých obetí“, je možné vytvoriť pozhnaný domov. A čo je jeho podstatou? Správne pochopená a žitá manželská **láska, ktorá sa vie obetovať**, ktorá žije pre druhého.

Musíme priznať, že práve nedostatok obetavej lásky je jednou z hlavných príčin dnešnej krízy rodiny, ale aj spoločnosti ako takej. Ako by nám chýbala ochota obetovať sa. Do značnej miery aj my sme podľahli silnej črte súčasnej spoločnosti – individualizmu. Tu niekde spočíva podstata stretu kresťanstva a konzumnej spoločnosti, ktorej sme súčasťou. Kresťanstvo dve tisícročia učí, že „Blaženejšie je dávať ako prijímať“ (Sk 20, 35), a šťastie dosiahneme vtedy, keď sa obetujeme pre druhého. Manžel pre manželku, rodičia pre deti a rodinu, kňaz pre veriacich, občan pre spoločnosť... Dosvedčil nám to sám Ježiš smrťou na kríži.

Žiaľ, sme svedkami toho, že dnešný mladý človek akoby nemal odvahu robiť definitívne a celoživotné rozhodnutie. Žijeme v tzv. kultúre provizória. Skúšame jedno či druhé; berieme rozličné práce na nejaký čas, potom meníme. Pokiaľ sa to týka len zamestnania, to nemusí byť chyba. Ale ak tak konáme aj v životnom povolaní, dochádza k tragédiám, zraneniam, rozpadu rodín a sklamaniam na celý život.

Bratia a sestry, ak chceme žiť v rodinách podľa Božieho plánu, nesmieme stratiť zmysel pre obetu. Ak sa hlásime k Ježišovi, potrebujeme si osvojovať aj jeho životný štýl – obetavú lásku. Šťastná rodina nemôže žiť bez obetovania sa pre druhých.

Panna Mária nemala na ružiach ustlané, obetovala svoj život pre naplnenie Božieho prísľubu, pre Ježiša. Aj Jozef sa obetoval pre Božieho syna a jeho matku. Svätá rodina nám ukazuje, že je možné vytvárať šťastné rodiny, avšak bez obety je to nemožné.

Dnešné Božie slovo nás povzbudzuje pohľadom ako rodičia Jozef a Mária priniesli Ježiša do chrámu, aby ho tam obetovali. Potom, ako píše evanjelista, sa vrátili do Nazareta a „chlapec rástol a mocnel, plný múdrosti, a Božia milosť bola na ňom“ (Lk 2, 40). Tu možno vidieť recept na šťastný spôsob života, keď má Boh prvé miesto.

Preto nám Cirkev dáva Svätú rodinu ako vzor, povzbudenie pre spolužitie v rodine. Majme na zreteli, že sviatok Svätej rodiny nebol ustanovený preto, aby oživoval akýsi „meštiacky“ stereotyp ideálnej rodiny, ale preto, aby sa v rodine, ktorá spočíva v trvalom spojení muža a ženy a Bohom darovaných detí – napriek všetkým obmedzeniam – videla šanca k záchrane sveta; aby všetci ľudia v inštitúte kresťanského manželstva mohli nájsť prijatie, lásku, súciti, bratstvo, uzdravenie. Veď sviatosť manželstva sprítomňuje lásku Krista k Cirkvi aj mimo hraníc vlastnej rodiny. Bolo by vhodné prečítať si životné príbehy aj ďalších manželov a rodín, ktoré Cirkev povýšila na oltár. Napr. manželov Martinovcov – rodičov sv. Terézie z Lisieux, talianskych manželov Beltramovcov, či poľskú osem člennú rodinu Ulmencov s nenarodeným dieťaťom, ktorá bola blahorečená v septembri t. r. za záchranu židovských rodín. Aj oni nám dosvedčujú, že láskou a obetou sa dá vybudovať šťastná rodina.

Ano, láska je síce gramaticky podstatné meno, ale v skutočnosti je to sloveso – hodnota, ktorá sa každodenne buduje. Sú to drobné veci každodennosti, v ktorých si môžeme dokázať, že nám na sebe záleží. Aj keď prídu zlyhania, znovu a znovu hľadáme cestu k sebe, formou vzájomnej slúžiacej lásky a odpustenia. Boh nám bude vždy nápomocný, ak mu to dovoľíme.

Dnešný sviatok obsahuje dôležité posolstvo: napriek všetkým zmenám či výhradám rodina predstavuje aj dnes nenahraditeľnú hodnotu – pre osobný rozvoj každého jednotlivca aj spoločnosti. A aj napriek silnému spochybňovaniu naďalej platí, že úplná rodina je stále najlepším základom k úspešnému formovaniu života. Skúsenosť nás učí, že zdravá rodina je najvhodnejším miestom ľudského dozrievania. Všimnime si aj to, že mladí ľudia, keď snívajú o svojej šťastnej budúcnosti, spájajú ju s úplnou rodinou.

Budúcnosť rodiny a jej miesto v našom civilizačnom a kultúrnom okruhu je v našich rukách. Predovšetkým v rukách Vás, milí manželia, ale aj vo Vás mladých, ktorí manželstvo považujete za Vaše budúce povolanie. Nebojte sa záväzku, vernosti, daru, zodpovednosti, lásky na celý život, hrdinstva, založenia rodiny, sprostredkovania nového života a výchovy detí, pretože: „Ostatní, spoločnosť, chudobní na Vás čakajú“ – ako to zdôraznil Svätý Otec František v Košiciach (14.9. 2021).

V súčasnosti je ešte jedna oblasť, ktorej sa negatívne dotýka individualizmus a nedostatok obety – duchovné povolania. Aj keď máme na Slovensku dostatok kňazov, máme nedostatok nových povolaní ku kňazstvu či zasvätenému životu.

Preto Vás prosíme, aby ste zintenzívnili v našich farnostiach i rodinách modlitby za duchovné povolania. Nemenej dôležité je však aj to, aby ste svoje deti a vnúčatá učili živému osobnému vzťahu s Ježišom a vštepovali im do srdca ochotu obetovať sa pre iných. Najlepšie sa to robí osobným príkladom. Vás, bratia kňazi, prosíme, svedčme svojim pravým kňazským životom o kráse tohto vznešeného povolania. Učme mladých ako byť vnímavý na Božie volanie, ako ho správne rozlíšiť, lebo je to niekedy neľahké. A v dobe, ktorá nechce rozhodnutia na celý život, niekedy až zdanlivo nemožné. No vždy je to dobrý Boh, ktorý dáva povolanie a ktorý povolal za spolupracovníkov nás a podobne chce aj v dnešných časoch cez nás povolávať ďalších.

Chlapci a dievčatá, ak Vás Pán volá, aby ste sa mu úplne darovali, nebojte sa odpovedať – áno. Život pre neho je nádherný a zmysluplný.

Bratia a sestry, keď nás Boh volá, aby sme sa obetovali pre iných, nebojme sa tohto vznešeného pozvania, či už v rodine, alebo v duchovnom povolaní. Ak budeme pozorní na tento hlas, budeme mať dostatok dobrých kresťanských rodín, aj dostatok duchovných povolaní. Obetavá láska je tou cestou k osobnému šťastiu a chceme ju chápať aj ako plnenie Božej vôle, ku ktorej sme všetci povolani, aby sa naša spolupráca s Božou ponukou raz zavŕšila vo večnosti.

Kiež nám v tomto úsilí pomáha blízkosť Božieho Dieťaťa Ježiša, narodeného v Betleheme, ako aj príhovor Božej Matky Márie a sv. Jozefa.

Spolu so žičením vianočného pokoja a vzájomnej lásky Vás otcovsky žehnáme.

Viliam Judák, diecézny biskup

Peter Beňo, pomocný biskup

Prečítajte namiesto homílie na sviatok Svätej Rodiny 31. 12. 2023